

Adatok a magángazdaságok erdészeti számviteléhez.

Irta: **Martinkovics Antal.**

Az erdészeti üzemek jövedelmezőségének megítélése csakis pontos számvitel segítségével lehetséges. Az üzemvezető többirányú tevékenységének eredményességét csak úgy tudja ellenőrizni, ha számadása pontos, részletes, áttekinthető.

Ezért fontos, hogy a számadási munkálatokat bizonyos rendszer szerint végezzük, amely a gyakorlatban ki-jegecesedett s a fenti követelményeknek megfelel.

Fejtegetésem során egy több erdőgazdálkodásból (üzemből) álló erdőgazdaságot veszek például, amelyet belterjesen kezelünk, különféle szerfa-, és tűzifatermeléssel, elő- és mellékhasználatokkal. A gondnokság mellett fűrész-üzem, faraktárak, esetleg mezőgazdasági üzemek is működnek. Az egyes gondnokságok (ezenkívül egyszerűen üzemnek fogjuk nevezni) saját kézipénztárt vezetnek, a központban külön központi számvéviség, könyvelőség és pénztár működik. Az egyes gondnokságok számadásilag zárt egységet alkotnak s több üzemosztályra (védkerületre) tagozódnak. Minden védkerület külön-külön számolja el az anyagát a gondnokságon belül.

Ajánlatos, hogy egyes előkészítő munkálatokat még a gazdasági év megkezdése előtt elvégezzünk. Ilyenek:

A vágások kijelölése, a termelendő választékok megállapítása, vágás-, fuvarberek meghatározása, eladási árak kiszámítása, a költségelőirányzat összeállítása.

Ajánlatos, hogy mindezek a munkák bizonyos rendszer szerint, egyöntetűen történjenek, különösen az egymással határos, egy piacra törekvő munkásait, fuvarosait egyvidékről beszerző üzemek között.

Természetesen a különleges helyi viszonyok mindig feltételeznek némi eltolódást, nagy általánosságban azonban az irányvonalaknak egyezőknek kell lenniök.

A számadási munkálatok azok természeténél fogva más és más egyének által, más és más helyütt végezendők

el. Ezért fejtegetéseim során három főrészt tagozom a számadási munkálatokat és pedig:

- I. Elszámolás az erdőn.
- II. Elszámolás az üzemvezetőnél.
- III. Elszámolás az üzemen kívül eső hivataloknál.

I. *Elszámolás az erdőn.*

Az erdőn való elszámolások a következő munkálatokra terjednek ki: a termelt anyag felmérése és számbavétele (feltételek); a termelt anyag eladás vagy elszállítás útján való értékesítése, (kiadása).

Az egyes vágások anyagának felvétele az illető védkerületi erdőőr (vágásvezető) feladata, az üzem vezetőjének ellenőrzése mellett.

Azok a védkerületek, amelyek nagyobb mennyiségű szerfát termelnek, külön számozókalapáccsal, pontos átlalóval, mérőszalaggal szerelendők fel; kisebb mennyiséget termelő kerületeknél elegendő, ha 2—3 kerületnek egy szerelvénye van. Külön vágásjelző balta azonban minden önálló kerületben szükséges.

Minden választék (rönkö, bányafa, vezetékoszlop, stb.) külön-külön veendő fel és a számozásnál 1-es sorszám-mal kezdendő meg. Ajánlatos az egyes választékokat más-más színnel számozni, pl. rönkö fekete, bányafa vörös, vezetékoszlop kék, stb.

A felvételhez ajánlatos külön könyvet használni, amelynek minden második lapja másolat készíthetése céljából lyukasztott szélű. Így az eredeti felvételi-könyv megmarad az erdőőrnél, míg a másolat a gondnoksághoz kerül.

Gömbölyegfa felvételhez használjuk az 1. sz. mellékleten feltüntetett mintát. Egy oldalon kb. 20 drb vízszintes rovat van, a számok 1—0-ig futnak; a megfelelő tizes, száz-as, ezres számjegyek kézzel írandók be. A nyomtatványon több üres függőleges rovatot hagyunk, amelybe szükség szerint az egyes fafajok írandók be.

A felvételnél a fafaj egy betűvel jelezendő a függőleges rovatban (pl. t. = tölgy, f. = fenyő, b. = bükk, stb.) a hosszúság és vastagság a megfelelő rovatba kerül, míg a ki-

1. sz. minta. (13 × 21 cm).

Szerfa-átvételi könyv. a)

Sorszám	Fafaj	Hosszúság	Átmérő				Jegyzet
		m ¹	cm	m ³			
Áthozat							
1							
2							
3							

számított m³ az erdei felvétel után a megfelelő fafaj rovatába vezetendő be. Így elérhetjük azt, hogy az egyes fafajok összegezése és kivonása már a felvétel, illetőleg a felvétellel otthoni kidolgozása alkalmával elvégezhető. Ugyanígy végezhető az egyes fafajokon belül az elkülönítés vastagsági osztályok szerint is (pl. 25—30 cm, 31—40 cm, stb.)

Az üres rovatok száma az előforduló fafajok, vastagsági osztályok szerint szabályozható.

A megjegyzés rovatába az illető törzs további felhasználása vezetendő be. (Eladás esetén a vevő neve, az eladási bárcza száma) oldalt a lapszálon még feltüntethető a számok előtt a favágócsoport megjelölése is. (Pl. a Nagy János csoport 458 drb rönköt termelt. A 458 számnál egy vonalat húzunk, felül írjuk be a Nagy János nevet, alul a következő csoport vezetőjének nevét.)

Ajánlatos a felvételi könyvben mindazokat az adatokat összegezni, illetve kivonni a felvétel végén, amelyekre az üzemnek szüksége lehet.

Pl. elkülönítés fafajok szerint, elkülönítés vastagsági osztályok szerint, elkülönítés hosszak szerint, stb.

Felemlítendőnek tartom még a felvétellel kapcsolatban azt is, hogy a törzsek hossza már a felvétel előtt színes krétával jelölendő meg a törzs vastag bütűjén, azonkívül a törzs közepe is megjelölendő. Ha a törzset kérgezetlenül termeljük ki (pl. tölgy), a mérés helyén tisztán lekérgezendő. A szám mindig a vastag bütűre ütendő, míg a *vékony bütűre*

az illető védkerület baltájának jele kerül (rendszerint a védkerület nevének kezdőbetűje). Ez azért fontos, hogy amennyiben több védkerület anyaga a szállítás során egy rakodóra, fűrészre kerül, bármikor megállapítható legyen, hogy az illető törzs honnét származik; azonkívül esetleges megcsonkítások is azonnal szembeötlenek, ha a vékony бүтүн a jelzés hiányzik.

A felvételnél figyelembe veendő a beszáradás is. Azért a nem teljes centiméterek feltétlenül elhanyagolandók, sőt néha szükséges (különösen nyári döntésnél), hogy egy egész cm is elhanyagoltassék. Erdőn való eladásnál az anyag a vevőnek való átadásnál úgyis külön felveendő, míg a saját rakodóra, fűrészre való szállításnál a további felhasználás (fűrészelés, vagonbarakás) alkalmával szintén újabb felvétel esedékes.

A nyers állapotban mutatkozó középátmérő a beszáradás következtében csökken és nagy mennyiségnél a rakodókon, fűrészeken óriási hiányok keletkezhetnek, melyeknek kiküszöbölése mindig nehéz és kellemetlen.

Ha az erdőn való átadásnál a felvételnél mért és az eladásnál talált tényleges köbtartalom között különbség adódik, úgy elővigyázatos felvétel esetében ez csak *többlet* lehet, amely, *mint méretezési különbség, bevételezendő*. Ugyanúgy a rakodón vagy fűrészen is, ezzel az eljárással csak többlet-különbség léphet fel.

Nyilvánvaló, hogy a rakodók és fűrészek fehasznált vagy elszállított anyagának mennyisége nem egyezik pontosan a leszállított anyag mennyiségével, hiszen az átlaló szorosabb vagy tágabb, derékszögben vagy ferdén való tartása, a törzs vastagabb vagy vékonyabb átmérőjénél való mérése mellett, szinte lehetetlen teljesen egyenlő eredményeket elérni, azonban ezek a kisebb eltérések nagyobb tömegnél kiegyenlítődnek.

Ha azonban a faraktárt vagy fűrészt a nyers állapotban mért átmérő alapján kiszámított köbtartalommal terheljük meg és az anyagot száraz állapotban adjuk tovább vagy használjuk fel, úgy a rakodó terhére nagy hiányok állhatnak elő. Ha már a felvételnél bizonyos volna, hogy az anya-

got teljes egészében, nyers minőségben adja az átvevő rak-
tár tovább, úgy helyes volna a nyers átmérő alkalmazása.
Ez az eset azonban a legritkébbak közé tartozik, azért aján-
latos az átmérő elővigyázatos megállapítása.

A bányafa, vezetékoszlop és egyéb gömbölyegfa fel-
vétele hasonló a rönkök felvételéhez; itt az üres rovatokban
a hosszak szerinti elkülönítés is lehetséges.

További szerfaválasztékok: a faragott épületfa, fara-
gott kerítésoszlop, vasúti talpfa, kerékvető, továbbá erdei
rudak, lécek, hevederek, dongafa stb.

Ezek külön-külön is számozhatók, azonban nagyobb
termelés esetén az anyag jobb kiszáradása, valamint a
számbavétel és elfuvarozás egyszerűsítése érdekében aján-
latos nagyobb mennyiségnek egy rakásba való összehordása.
Ilyenkor minden rakás egy számot kap s az egyes darabok
összesítve vezetendők be a felvételi könyvbe.

2. sz. minta.

2. sz. minta. (A külív egy oldala: 13×21 cm; a belivé: 10.5×21 cm).

Szerfa-átvételi könyv. b)

Rakásszám	Méret						Méret								
	4	5	6				4	5	6						
	darab						m ¹	drb.						m ¹	m ³
Atho- zat															
1															
2															
3															

Ennek a felvételi könyvnek nincsenek lyukasztott
lapjai és minden ívhez szükség szerint több belív tartozik,
a szerint, amint azt az egyes méretek megkívánják. A belív
első oldala a folyószámok rovatával, második oldala a m³
rovatával (a két rovat egyenlő széles) keskenyebb, mint a
külív. Ezzel a beosztással elérhetjük, hogy a rakásban levő
összes különféle méretű, faragott fát egysorba írhatjuk.

Belívet annyit tegyünk a könyvbe, hogy az összes
vastagsági méretnek egy külön lap jusson. Ha a termelendő

faragottfa csak pl. 8/8, 8/10, 10/10, 10/13, 13/16, 16/16 erősségben készül, elég egy külív egy belív ($2 + 4 = 6$ oldal). Ha azonban a fentiekén kívül még több méret is szokásos, úgy még egy teljesbelív, esetleg több is, behelyezendő és összefűzendő. Egy-egy rakás egyméretű (pl. 10/10 cm) anyagának összes folyómérete belívnél az utolsó rovatban, (a külív második oldalán az utolsó előtti rovatban) tüntetendő fel, míg a rakás összes m^3 mennyiségét a külív utolsó rovatába vezetessük be.

Megtehetjük azt is, hogy minden egyes faragottfa-darabot külön számozunk és külön köbözzünk, amikor is ez a kissé bonyolult felvételi könyv elhagyható, s a felvétel az 1. sz. vagy ahhoz hasonló könyvbe, vagy füzetbe vezethető be. Ebben az esetben azonban — a köbözés hosszadalmassága mellett az egyes vastagsági és hosszúsági méretek összevonása jelentékeny időbe kerül, míg a 2. sz. könyvben a felvétel végén az összes méretek külön-külön rendelkezésünkre állanak s csak összegezni kell azokat.

Ugyanezt a mintát használhatjuk faragott kerítés-oszlop, nyír-, bükk-, tölgy-, fenyő- stb. erdei rudak, lécek, karók felvételéhez; ezekhez természetsszerűleg a legtöbb esetben belív nem szükséges.

Egyéb apróbb szerfa a választékok pl. bükk-kerék-talp, donga, némi kisebb változtatással szintén ilyen könyvveszkékbe vehetők fel.

A tűzifa felvételi könyv a 3. sz. *minta* szerint készül. Ez az 1. sz.-hoz hasonló beosztású. Az egyes tűzifaválaszté-

3. sz. minta. (13 × 21 cm).

Folyószám							Vevő neve vagy fuvarbárca
	űrm.						
Áthozat							
1							
2							
3							
4							

kok részére a fejrovat a nyomtatványban üresen marad s a szükséglet szerint tölthető ki. A termelésnél fontos, hogy az egyes fafajok külön-külön rakásoltassanak s legfeljebb egyenértékű fafajt lehet keverni.

Azokban a vágásokban, amelyeknek anyagát az erdön kisvevők veszik meg, ajánlatos a sarangoknak kis egységekre (1—2—3 ürm.) való beosztása. Azokban a vágásokban, amelyeknek az anyagát rakodóra szállítjuk, rakathatunk nagyobb sarangokat is; itt a túlméretre kell ügyelni, nehogy a beszáradás következtében a rakodóra való szállításnál hiánymutatkozzék.

Az ág- és gallyfa értékesítése s e szerint annak szám-bavétele többféle módon történik.

1. A vágás hosszában egy-egy munkáscsoport nyílásának szélén a munkások minden rendszer nélkül összevonják az ágakat s azokat beosztott 5—10 m hosszú pásztaokban adjuk el. Ezért a munkáért rendszerint külön díjazás nincsen.

2. Ághatárok készítése. Vidékek szerint változó nagyságú, de egy-egy vágásban egységes méretű kupacokba hordhatjuk össze az ágfát.

3. Rőzsekészítés. Szintén változó nagyságú kötegekbe kerül a felaprított gallyfa.

Ezeknek a választékoknak felvételére szolgálhat a fenti felvételi minta is, ahol azonban az ágfát árverés útján (1. és 2. sz. eset) értékesítjük, célszerű egy más nyomtatványt használni, amelyben az árverésen elért eredmény részére is jut hely. (4. sz. minta.)

4. sz. minta. (13 × 21 cm).

Folyószám				Vevő neve és lakhelye	Érték	
	db					
Áthozat						
1						
2						
3						
4						

Előfordulhat olyan eset is, hogy a vágás egész anyaga állva, kisebb nyilasokba osztva, árverés útján kerül értékesítésre. A pontos elszámolás érdekében ilyenkor ajánlatos az anyagot, mennyiségileg és értékileg is előzetesen felbecsülni. Így az árverésen állandóan figyelemmel lehet kísérni, hogy a becsült értéket elérjük-e. Természeteszerűleg az árverésen az árverezők még sok olyan szempontot is mérlegelnek, amelyekre az előzetes becslés alkalmával tekintettel nem lehetünk. Pl. a kiszállítási körülményei, egyes különleges szükségletre alkalmas törzsek, stb. Ilyen mellékkörülmények (vagy haragosok összetalálkozása) lényegesen magasabb eladási árat eredményezhetnek, mint amire normális körülmények között számíthatnánk. Ugyanígy kedvezően befolyásolja az árverést az árverezők nagyszáma és az eladandó anyag kevés mennyisége. Ilyen esetekben a becsült értéket el tudjuk érni, sőt azt meg is haladhatjuk. Ha azonban a vevő kevés, a fa sok, az eladás vontatottan megy, jó útmutatásul szolgál az előzetes becslés. Így módjában van az árverezőnek összehasonlítást tenni a veszteséggel fenyegető árverést beszüntetni.

5. sz. minta. (13 × 21 cm).

Folyószám	Becsült fatömeg			Becsült érték	Vevő neve és lakhelye	Árverésen elért összeg
	m ³	ürm.	drb			
Áthozat						
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Az 5. sz. minta első oldalán a fatömeg becslésére különféle rovatok vannak, melyekbe az előforduló mufa, tűzifa- és ágfaválasztékokat vezethetjük be. A méret meg-

jelölése (m³, ürm., drb) fölött egy keskeny rovat arra szolgál, hogy abba az egyes méretek egységárait írjuk be. Így az érték kiszámítása gyorsabb s az esetleges értécsökkenést gyorsan kiszámíthatjuk.

Nagyon fontos, hogy a felvételek a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel végeztesse, mert minden további elszámolásnak ezek az alapjai. Ha az üzemvezető ideje engedi, végezze maga a felvételeket. Ha azonban — mint az legtöbb esetben történik —, erre ideje nem jut, ellenőrizze legalább a kész felvételeket a helyszínen.

A munkások bérének elszámolása s egyúttal a termelt anyag számbavétele a felvételi könyvek alapján készített „Vágásbér-elszámolás“, vagy „Szakmányjegyzék“ segítségével történik. Erre egy teljes-ív nagyságú kimutatás szolgál.

Első oldalán egyenkint felsoroljuk az összes szerfa-és tűzifa-választékokat s minden egyes termelt választékna k a felvételi könyvben szereplő végösszege a szakmányjegyzék megfelelő rovatába kerül. Az egyes választékokért kifizetendő összegekhez az utolsó sorban még beírjuk a felvételnél felmerült kiadásokat (számozásnál felhasznált munkabér, festék, olaj, stb.).

Az ív külső oldala a vágásbéreknek az egyes munkáscsoportok között való elkülönítésére szolgál. Itt kimutatandó a betegsegélyezési stb. járulék összege is, amely a keresetből levonásba hozandó.

Hogy egy-egy vágás termelésének az elszámolása hány részletben történjék, végeredményben nem fontos. Természetesen legcélszerűbb, ha egy vágás egy felvétellel nyer elszámolást, ha azonban a vágás túl nagy és a munkálatok nagyon soká elhúzódnak, egyrészt az anyag mielőbbi számbavétele, másrészt a munkásokkal való elszámolás érdekében, több részletben kell azt elszámolni. Itt különbséget kell tenni a felvétel, vagyis a választékok számozása és a vágásbér elszámolása között. Maga a számozás még akkor is több részletben történjék, ha a vágásbér csak egy ízben nyer elszámolást. Sokszor előfordulhat ugyanis, hogy — különösen téli termelés esetén — hirtelen havazás áll be

6. sz. minta. (21 × 34 cm).

Vágásbér elszámolás.

Üzemosztály .....

Vágás .....

Erdőrész .....

Folyószám	Választék és fajaj	Termelt faanyag					Vágásbér	
		db	m ¹	m ³	űrm.	ako	egyenként	összesen
	Rönkö és szálla tölgy							
	bükk							
	vörösfenyő							
	lúc ..							
	erdei ..							
	Bányafa							
	Faragottfa							
	Rúdfa							
	Kádárfa (Donga)							
	Keréktalp							
	Kemény hasáb							
	Puha hasáb							
	Kemény dorong							
	Puha dorong							
	Kemény selejt							
	Puha ..							
	Kemény ágatár (Rözse)							
	Puha							
	Nyilas							
	Felvételi kiadások							
	Összesen							

Kontó szám:

Túlfoldali összegből	Kereset	Levonás	Kifizetendő	Az összeg átvételét elismerem
Összesen				

Kelt,

erdőgondnok.

vágásvezető.

és a hó az apróbb választékokat eltakarja; ezért a számozásnak a termeléssel párhuzamosan kell folynia. Ez már csak azért is célszerű, mert gyakran (pl. bányafa-termelésnél) pontos méret-elosztás szükséges (pl. 2000 drb 2.20, 500 drb 2.50, 1000 drb 3 m-es stb.) Ha a számozás párhuzamosan halad a termeléssel, esetleges túltermelés vagy hiány az egyes méreteken idején kiigazítható.

Ahol a részes termelés folyik, ott is felveendő az összes termelés; a részt külön kiadásba helyezzük.

Előfordulhat olyan eset is, hogy a termelést a vevő maga végzi. (Kisebb értékű szerfa, száradék, árverésen lábon eladott anyagok stb.) Ilyenkor az anyag számbavétele a vételár elszámolásával egyidejűleg történik.

A termelt és számadásba vett anyag többféle úton kerül ki a vágásból. Mint ahogy a termelésnél, tehát a bevételezésnél pontosan ki kell mutatnunk az anyagot, úgy annak kiadása is pontosan elszámolandó.

A termelt faanyag értékesítésénél három főcsoportot különböztethetünk meg.

1. *Nagy eladás az erdőn.* Ide tartoznak mindazok az eladások, amikor a vevő egyes vágások összes termelt anyagát, vagy annak egy nagyobb részét (szerfában vagy tüzfában) rendszerint szerződés vagy kötlevél alapján átveszi.

Az átadás módozatait célszerű a kötlevélben leszögezni, úgyszintén a kiszállítás és részletfizetések határ-idejét is.

Az átadás megtörténtekor, amit a vevő tartozik igazolni, az anyag gyakorlatilag a vevő tulajdonába megy át, érte az eladó, tehát az üzemvezető és annak személyzete további felelősséget nem vállal. Ezért az anyagnak a számadásból való kiadása elvégezendő. Lehetnek különleges esetek, mikor a vevő hosszú határidőt kap mind a fizetésre, mind az elszállításra. Ekkor az elszállítás figyelemmel kísérendő, s csak a teljesített fizetés arányában engedélyezhető. Ebben az esetben az anyag csak olyan részletekben adandó ki a számadásban, amint a fizetés történt.

Ezeknek a hiteladásoknak elszámolására még később visszatérünk.

2. *Kiseladás az erdőn.* A termelt anyagot helyi, vagy vidéki kis-vevőknek, rendszerint azonnali készpénzfizetés ellenében, bárca útján adjuk el (Nem véve tekintetbe az árverésen értékesített anyagot).

A bárca-eladáshoz kis könyvecskét használunk (7. sz. *minta*), amelyben a tőlaphoz még 1—2 lyukasztott lap is tartozik. A bárca tőlapja a füzetben marad, egy lapot a vevő kap a befizetés igazolására, egy lap pedig a vágásvezetőnél marad, további elszámolásra.

7. sz. *minta.* (21 × 10 cm).

.....szám.	Kelt.....
.....	..... <i>részére, lakik</i> .....
a.....	..... <i>erőreszből</i> <i>vágásból</i> <i>kiadando:</i> <i>raktárból</i>
.....à.....	<i>együtt</i> .....
.....».....	».....
.....».....	».....
.....».....	».....
<i>Befizetett összeg:</i>	
<i>Szállítási határidő:</i>	
<i>A befizetés és anyagátvétel elismerése:</i>	<i>Átadó aláírása</i>
.....	.....
vevő.	

Jegyzet: A fa átadásával az erdőgondnokság további felelősséget az anyagért nem vállal.

A bárca kiállításának jogát fenntarthatja az üzemvezető magának is, de legtöbb esetben ez gyakorlatilag keresztülvihetetlen és rendszerint a vágásvezető nyer felhatalmazást a bárca kiállítására és a pénz beszedésére.

Ennek előfeltételei: a vágásban termelt anyag pontos ellenőri átvétele, az egyes választékok egységárainak előzetes meghatározása és ügyes, lelkiismeretes, megbízható erdőőri személyzet (vágásvezetők) alkalmazása.

A bárca-eladásokról, a vágásvezető az üzemvezető előírása szerint bizonyos időközökben (legtöbb esetben minden hónap végén) tartozik leszámolni.

Erre a célra vágásonként egy ügynevezett „Kiseladási összesítő kimutatást” használunk (8. sz. *minta*). Ebbe a kimutatásba az elszámolandó bárcakönyv adatai

8. sz. minta. (21 × 34 cm).

Kisladási összesítő kimutatás

a ..... vágásból ..... hóban bárcára értékesített anyagokról

Folyó Bárca szám	Vevő neve	Eladott anyagok választékai										Összeg		
													egységár	Össze- sen

sorrend szerint bevezetendők. Az egyes választékok számára elegendő hely maradjon!

Pl. 1. sz. bárcán eladatott:

4	ürm. bükkhasáb	á	8.—	P	. . . . .	32.—	P
2	„ bükkdorong	„	6.—	„	. . . . .	12.—	„
3	„ nyirdorong	„	5.—	„	. . . . .	15.—	„

Minden választék külön sorba kerül, tehát a jelen esetben az 1. sz. bárca anyagát és értékét az 1—3. folyószám alatt számoljuk el.

Így bevezetjük az összes bárcákat egymásután, s a végén az összes választékokat és értéket összegezzük. Amennyiben az egységárhoz akár forgalmiadó, akár bármely más címen különféle százalékos fizetés járul, azt az elszámolás lezárása után külön sorban egy összegben számítjuk ki és vezetjük be.

A leszámolásnál a bárcakönyv utolsó felhasznált lapjára a gondnok rávezeti a leszámolás napját, ami a vágásvezetőnek erre az anyagra és összegre felmentésül szolgál.

3. Szállítás saját rakodóra vagy fűrészre. Azokat az anyagokat, melyet akár saját fűrésztelepünkön, akár saját rakodónkról kívánunk értékesíteni, az erdőről le kell szállítanunk. Történhetik ez saját fogatokkal, iparvasúttal, vagy idegen fuvarvállalkozókkal. Minden esetben minden

egy-egy szállítmányról külön-külön szállító-bárca állítandó ki, (9. sz. minta). Ezekben feltüntetjük azokat az adatokat, amelyek egyrészt a fuvarkereset kiszámításához, másrészt az anyag átadásához, illetve átvételéhez szükségesek.

9. sz. minta. (12 × 15 cm).

Erdőgondnokság..... Bárca szám.....

Vágás.....

Fuvaros neve:.....

Összesen :	db	m ³	m ³	űrm					

Kelt, ...

átvevő.

átadó.

A fuvarkönyv lapjai lyukasztottak. Célszerű egy-egy szállítmányról két másolatot adni a fuvarosnak, amelyekből egy az átvevő üzemhez kerül, egyet pedig az átvétel elismerésével a szállító vágásvezetőnek ad le a fuvaros. Így elérhetjük a kellő ellenőrzést, hogy minden anyag, amely az erdőből kikerült, tényleg hiánytalanul meg is érkezett az átvevő üzemhez.

A hónap végén a vágásvezető összeállítja vágásáról a fuvarbérjegyzéket minden egyes átvevő üzem szerint elkülönítve, (10. sz. minta). Az egyes fuvarosok által egy-egy átvevő üzemnek szállított anyag választékok szerint egy összegben mutatandó ki pl.

Kerekes János

10.— m ³ tölgyrönkő	á 4.— P	40.— P	
8.10 m ³ fenyőrönkő	á 2.50 P	20.25 P	
3.20 m ³ bányafa	á 2.20 P	7.40 P	
8.50 m ³ faragottfa	á 2.— P	17.— P	84.65 P

10. sz. minta (21 × 34 cm).

.....erdőgondnokság

Fuvarbérjegyzék.a.....vágásból.....rakodóra
fűrészre.....hóban szállított anyagokról.

Folyószám	Fuvaros neve	Szállított anyagok választékai			Fuvarbér		
					egyen- ként	összesen	Kereset

Végül összesítjük az egyes függőleges sorokban a különféle választékokat és a végösszegeket.

Ezek azok a főszámadási munkálatok, amelyeket az anyagkezeléssel kapcsolatban a vágásvezető készít el és az üzemvezetőnek további elszámolásra beszolgáltat. Előfordulhat, hogy egyes belterjesebb üzemekben még egyéb elszámolási módzatokra is szükség van, vagy egyes külterjesebb üzemekben ezek egy része felesleges.

Minden esetben az legyen a főelv, hogy a számadási kimutatások világos, áttekinthető kivitelben készüljenek, — lehetőség szerint nyomtatásban — s mindazokat az adatokat tartalmazzák, amelyek a számadások pontos elvégzésére és az ellenőrzéshez szükségesek. Ezáltal nemcsak a szakember kap megbízható adatokat, hanem az esetleg laikus ellenőrző közeg is minden nehézség és fennakadás, időt rabló kérdezősködés nélkül végezheti munkáját.

Egészen természetes, hogy az egyes magasvezetők, raktárkezelők az anyagról nemcsak elszámolást készítenek az üzemvezető számára, hanem saját anyagszámadást is vezetnek, amelybe mind az összes termeléseket, mind az összes kiadásokat bejegyzik.

Az erdőgondnok ezeket a vágásvezetői számadásokat

időről-időre ellenőrzi és a saját számadásaival össze-
egyezteti.

Az anyagszámadási-könyv beosztására még később
sor kerül.

(Folytatjuk.)

*

**Beiträge zur forstlichen Rechnungsführung der Privat-
besitze.** Von *A. Martinkovics*.

Auszug erfolgt mit dem Schlussteil der Abhandlung.

*

**Contribution à la comptabilité forestière des domaines
privés,** par *A. Martinkovics*.

Le résumé sera donné à la fin du mémoire.

*

Contribution to book-keeping in private forestry. By *A.
Martinkovics*.

Summary will be published with the last instalment.

